

כדי להצביע על המערך הפוליטי שמתעתד משה דיין להקים. בראש וראשונה בולטים בה חברי הכנסת ממפלגות שונות. מלבד גר יעקבי עצי מו חברים בלישכה ח"כ אברהם כ"ץ וח"כ גרעון פת המפלגה הליברלי של גח"ל. מקרב הח"כים של המערך, ניתן למצוא ברשימה את ח"כ עדי אמרמי, וח"כ בן ציון חל-פון, סגן שר-החקלאות. מקרב הח"כים של המפד"ל חבר בלישכה החדשה רק ח"כ זבולון המר, הדייגיסט המושבע שבצעירי המפד"ל. אולם מלבדו ניתן למצוא ברשימה מה עוד רבים מצעירי המפד"ל, הידועים ב"דעותיהם הקיצוניות: דניאל ורמון, הרב ישראל הם מיישבת בני-עקיבא ברעננה, דוד הדר, אהרון כהן — יושב-ראש המש"מ רת הצעירה של המפד"ל, משה אישון ו"שאו"ל ש"ף. ניתן למצוא ברשימה גם את ה"דר" אבנר שאקי, סגן שר-החינוך ואת ח"כ זלמן שובל מהרשימה הממלכתית.

נוסף לאלה חברים בלישכה הדייגיסטית גם אישים אחרים בעלי אמיביציות פוליטיות, כמו: הרב מנחם הכהן, הרב של הסתדרות; ראובן ויטלה, יושב-ראש הדור ה"צעיר של המפלגה הליברלית; יחיאל לקט, מזכיר המשמרת הצעירה במפלגת העבודה; יוסף ורדי, מנכ"ל משרד הפיתוח; אמנון גולן, מפעילי רפ"י לשעבר וכיום דובר אוניברסיטת תל-אביב; עורך-דין רם כספי, מראשי התנועה "דין — לראשות המש"מ לה"; ואלהו שפייר, חבר מועצת עיריית תל-אביב מטעם המערך.

עיתונאים, מדענים

ורבנים

עניין שמקרב פלג חרות בגח"ל הצ"ט טרפו ללישכה החדשה דהקא שני הפעילים המקורבים ביותר לעזר וייצמן — פלג תמיר, מנכ"ל התאחדות בעלי התעשייה ו"דוד קוליק, מי שהיה ראש לשכתו של עזר-קבוצה נכבדה בלישכה היא קבוצת ה"עיתונאים שבה, הידועה אף היא בקירבתה למשה דיין: ה"דר מיכאל ברזוזר; יצחק לבני, עורך במחנה ומפקד גלי צה"ל; דן הלפרין ואלמלך רם מרשות השידור; של"מה נקדימון מ"דעות אחרונות; מנחם תלמי, דב גולדשטיין ודניאל דגן ממערב; ואוהד זמורה מדבר.

חברים אחרים בלישכה הם אל"מ (מיל.) גרעון אלרום, מא"ע; האדריכל סעדיה מנדל; מרדכי נסיהו, פרופסור מיכאל סלע, סגן נשיא מכון וייצמן; פרופסור עמיאל סעדיה מהכור האטומי בנחל שורק; ישראל קיסר מהועד הפועל של ההסתדרות; צבי צפירי ויוסף צחנובר ממשרד הביטחון; והרב ישראל לאו, אחיו של דובר משרד הביטחון.

ראוי לציין כי ברשימת אחי הלישכה נמצאים, במספר זעום ביותר, גם מספר חברים שאינם בדיוק דייגיסטים בדעותיהם. כך למשל בולטים ברשימה שמות כמו דניאל בלוך, כתבו הפרלמנטרי של דבר, או עדי יפה, מי שהיה יועץ לראש-הממשלה ואחד המועמדים שנפסלו השבוע למשרת הממונה על הטלוויזיה. אולם רוב רובם של אחי הלישכה הם דייגיסטים, שבעבר כבר גילו את דעותיהם ועמדותיהם בגלוי.

בעיות של

גני-ילדים

שה לשער שחבורת אנשים נאה זו שהצטרפה למוסד סוליד, הומאני ו"מכובד כמו בני ברית, תקדיש את מייפגשה לבעיות של גני ילדים או הקמת ספריות בשכונות-עוני.

אמנם פעילי בני ברית מציינים בגאווה, כי במסדר כמו שלהם אין חלוקת כסאות ומישרות. להיפך, האחים המצטרפים לייש"מ חייבים לתרום אל רק מזמנם אלא גם מממונם. זאת הפעם הראשונה שסגן-שר יצטרך לשלם בשביל הארוחה שהוא אוכל עם חברי הלישכה, ומנכ"ל משרד ממשלתי לא יבקש קבלה עבור אותה ארוחה. אמר אחד מפעילי בני ברית:

אבל מי שמתפתה להאמין שחבורת ה"צעירים, הסקידים והמדענים בעלי השאיפות הפוליטיות, הצטרפה לבני ברית משום ש"אין לה עיסוקים אחרים או כדי להגן את עצמה לנימוסים נאים, אינו אלא תמים. ההרכב האנושי של הלישכה מדבר בעד עצמו.

מיסדר אבירי דין לא נועד לכיבודים ו"לתוארים, אלא לפעולה, בכוא העת.

השטחים

התרת

הרצועה

מי נתן את ההוראה? זאת היתה אחת השאלות שהיה צריך לברר הקצין הבכיר שמונה בזמנו על ידי הרמטכ"ל, כדי לחקור בתלונות על מעשים חריגים מצד חיילי צה"ל כלפי האוכלוסיה האזרחית בעזה, בתקופת "היד הקשה" בתחילת חודש ינואר.

המסקנה שהעלה אותו קצין בחקירתו היתה, שהמעשים שנעשו, נעשו על ידי חיילים בודדים כפרטים, מבלי שניתנה להם הוראה לכך. הם פשוט פירשו לא נכון את ההוראה על "יד חזקה", מבלי שניתן תי"ד

אל"מ (מיל.) פונדק ידיות מחודשת

רוך מתאים ומבלי פיקוח מגבוה על מעשיהם, בשטחים הנתונים לפיקוחם.

אף על פי כן מצא הרמטכ"ל לנכון לגיוף "גזיפה אדמיניסטרטיבית" במספר קצינים, בתוכם קצין בכיר, על שלא פיקחו פיקוח צמוד על מעשיהם של החיילים באותה תקופה.

לאחר אותה גזיפה התעוררה השאלה: מדוע הסתיימה הפרשה בדרג של גזיפה לקצין בכיר, שאינו קובע מדיניות? מי שקבע את מדיניות "היד הקשה" היה שר הביטחון משה דיין עצמו. כשר-ביטחון ה"עובד גם בשטח ולא רק במשרד, היה הוא עצמו צריך לפקח, לא פחות מהקצין הבכיר, כיצד מפרשים את המדיניות שלו בשטח.

כמו בפרשת כפרקאסם, ב-1956, בה הסתיימו ההאשמות בדרג של מפקד חטיבה, כשהממונים עליו נשארו נקיים מכל אשמה, כך אירע גם הפעם. קובעי המדיניות יצאו נקיים. מבצעי המדיניות נעושו. העונש היה אומנם רק גזיפה, אבל לגבי קצין בכיר גזיפה היא עונש משפיל ביותר.

ידידות מחודשת. לא היתה זו ה"ביקורת היחידה שהוטחה כלפי משה דיין לאחרונה. ביקורת מסוג אחר לגמרי היתה קשורה ביחסיו עם אישיות הנמנית על מקורביו — אלוף-משנה (מיל.) יצחק פוג'דק.

יצחק פונדק (57), היה מפקד גדוד בת"חילת מלחמת העצמאות וכעבור שנה הפך למפקד חטיבה; מי שהיה מפקדו הראשון של הנח"ל בשנת 1950, היה מפקד חיל-השריון בשנים 56-1953, כשמשנה דיין היה רמטכ"ל. למרות ידידות בין השניים, לא נזע דיין את פרישתו של פונדק מה"שריון מפני שהטנקים שלו לא הגיעו אף פעם בזמן למקום שהיו צריכים להגיע. מאז פרש פונדק משירותו הצבאי הפעיל, שימש בתפקידים ממלכתיים שונים, החל ממנהל חבל ערד, דרך ציר ישראל בטונגיה

במדינה

ועד לתפקידו האחרון כעוזרו של שר-הע"ב. בורה.

למרות כל מה שאירע ביניהם, לא שכח משה דיין את פונדק. הידידות המחודשת בין השניים עוררה פליאה רבה. שכן, במ"רוצת 15 השנים האחרונות קם דור חדש הרואה עצמו זכאי לידידותו של דיין. מדוע זכה בה דהקא האל"מ הקשיש, שהיה יותר מעשור מנותק מצה"ל?

עיתונות

איך מת

נאצר?

הידיעה שהפיצו שני כתבי רדיו אמרי-קאים שביקרו בישראל, היכתה גלים בעולם. היא התיימרה למסור מפי מקור מוסמך כי נשיא מצרים לשעבר, נאצר, לא מת כחת טבעי, וכי היה קורבן להתנקשות.

היו רק שני ליקויים בידיעה המרעישת: מקורה לא היה כל מוסמך, והמקור עצמו התייחס אליה כבספקנות.

המקור היה פרופסור אלברט סייבין, נשיא מכון וייצמן. הוא יכול להיות ודאי מקור מוסמך בכל הנוגע לנעשה בתחום המכון או בשטחי המדע שהוא בקיא בהם. אבל כשהוא מגיע לעסוק בענייני מדיניות, אין הוא זוכה לאותו יחס רציני בו הוא זוכה כאיש מדע.

פרופסור סייבין גילה את הסיפור, "לא לפירסום", לשני כתבי הרדיו האמריקאים בסעודה שנערכה במכון וייצמן. אחרי ש"ממנה גם סייבין, טען כי הידיעה אינה אלא חשד, המבוסס על אינפורמציה שנמסרה לו "על ידי אנשים הקשורים עם משהו בצבא מצרים שברת משם לפני מות נאצר". לפי ניתוחו של סייבין, אם אומנם מת נאצר כתוצאה מהתנקשות ולא מוות טבעי, יגורם הדבר בידי קבוצת קצינים אופוזיציוניים בצבא מצרים, שרצו להגביר את המעורבות הסובייטית לצד מצרים כנגד ישראל.

מי רמז ראשון? הניתוח הפוליטי שלל מהידיעה את מעט האמון שאפשר היה עוד ליחס לה. שום קבוצה פרז'סוב"יית לא הפיקה תועלת כלשהיא ממותו של נאצר. להיפך, אם היה משהו מעוניין בסילוקו של נאצר היו אלה דהקא ה"מעוניינים בקרע בין מצרים לברית-המוע"צות ובניטרול ההשפעה הסובייטית על ה"צבא המצרי. אלה יכלו להיות רק נציגי סוכנות ביון מערבית.

המעניין בכל הפירוט הוא בכך, שהוא לא היה חדש כלל. היה זה מעריב שפירסם את האפשרות שנאצר לא מת מוות טבעי, בניחות ארוך ומפורט, מאת כתבו אורי

הקואליציה

החייל שכמעט

הפיל ממשלה

חנך לנגר הוא אומנם חייל, אולם עובדה זו לא מנעה בעד בית-דין רבני של מדינת ישראל להכריז עליו ועל אחותו מרים כעל ממזרים. גם בית-הדין הרבני הגדול, שבפניו עירערו השניים, פסק כי הם אכן ממזרים, חייל או לא חייל.

גילה את הפרשה לראשונה כתב הארץ דן מרגלית. למרות שהיתה ידועה גם לעיתונאים אחרים, הסכימו הללו שלא לפרסמה, על-מנת לאפשר לצדדים לפתור את הבעייה בשקט. הם פירסמו את הסיפור ביום ה"שלישי השבוע, לאחר שנועד להם כי יפור"סם בהעולם הזה.

נישואין ללא גירושין. אימם של הנז' ומרים נישאה בפולין בתקופת מל"חמת העולם השנייה. בעלה היה פולני נוצרי, שעל-מנת להתחתן איתה הסכים להתיייר. לזוג נולד ילד. מאוחר יותר נפרדה האשה מבעלה, עלתה לישראל, מבלי שטרחה להתגרש ממנו כדת וכדין. כאן — התחתנה מחדש.

מנישואיה השניים נולדו לה חנוך ומרים. אלא שאו הגיע לישראל בעלה הראשון, התייצב ברבנות, ביקש להכיר בנישואיו שלו כתקפים. הרבנים הסכימו לדעתו. ה"תוצאה: לידה של האשה שנולדו מנישור"איה השניים — ממזרים, מאחר שמעולם לא התיירה את נישואיה בפעם הראשונה.

לילדים עצמם נודע הדבר כאשר הגיש חנוך לרבנות בקשה להינשא. בקשתו נדחה, תה, מאחר שכממזר אין הוא יכול להינשא לבת ישראל.

פסק-דין ממזרי. לאחר שנידחה עיר"עורם בפני בית-הדין הרבני הגדול, פני או החייל ואחותו אל עורך-הדין רם כ"פי. זה היפנה אותם למשרד הביטחון. כך הגיעה השערוייה לאונוני של שר הבי"טחון.

דיין התרחת, העלה את הנושא מייד ב"ממשלה. במקביל ביקש מהרב שלמה גורן לנסות לבטל את פסק-הדין הממזרי.

בתגובה, איימה המפד"ל על משבר ממ"שלת, אם יבוסל פסק-הדין. בהתייצבויות, בהן השתתפו שר הביטחון, שר הדתות, והיועץ המשפטי לממשלה מאיר שמגר, יצא דיין להגן בתוקף על מה שנראה בעיניו כפגיעה שאין חמורה ממנה במורל צה"ל. הודיע כי ירצץ את חוק הנישואין והג"ר רושין הנוכחי, אם לא יכירו הרבנים בחנוך ומרים כיהודים. ורח והרפטיג ניסה למצוא מוצא, אך לא הצליח.

לא איכפת לי. כבפרשת הלן ויידמן, לפני הצי שנה, נחת עתה הכדור שוב בחיקו של הרב גורן. הוא זה שבכידו למנוע כי

האם את נאצר איתה טבעית? על אף הידיעות על מחלתו הקשה, אין מוציאים מכלל אפשרות שנישאי מצרים נפל קרבן להתנקשות. - עתה תחרף מלחמת-הירושה

הידיעה ב"מעריב" בנובמבר 1970

טוב במדע, חלש במדיניות

רגע את פיצוץ הקואליציה — וכלל לא בגלל השלום והשטחים. מוחו המפולפל של גורן מתייגע עתה קשות, על-מנת ל"רוציא את הממשלה מהקבוץ אליו הכניסוהה הקים ועדה מיוחדת, שתבדוק את הפרשה מחדש על סמך החומר שמכין עתה גורן. כל זה לא עניין במיוחד את הרב שלמה קרליץ מבני-ברק, אב בית-הדין שחתם על ממזרותם של שני האחים. כן, פסק-הדין בעניין חנוך לנגר נראה לי צודק" קבע. "כך, שמעתי שהרב גורן מטפל בזה, אבל לי לא איכפת מה שהוא עושה".

יחז עם זה, השאיר לעצמו הרב פתח לשעת חירום: "אם יוכל הרב גורן להביא עובדות חדשות בפרשה — או בבקשה, שיביא".